

O presidente no CCG

O pasado nove de xullo, o titular da Xunta, Alberto Núñez Feijóo, pronunciou no Consello da Cultura Galega un discurso que pretendía celebrar os 25 anos da institución e que, porén, acabou creando un gran malestar entre os asistentes. Nesta páxina reproducimos o polémico discurso.

Boas tardes a todos, señor presidente do Consello da Cultura Galega, señores presidentes Fernández Albor e Pérez Touriño, señora presidenta do Parlamento, delegado do Goberno, conselleiro de Cultura e Turismo, membros do Consello de hoxe e de entón, autoridades presentes, amigas e amigos todos. Os últimos doce meses foron para o Consello da Cultura Galega un tempo de conmemoración. Unha época propicia para o relato dunha voga rexia e esforzada a prol da cultura galega que cumpre vinte e cinco anos. O ano foi un lapso para a lembranza e a reflexión sobre o significado e alcance dos fitos acadados, pero sobre todo para proxectar e fixar novas metas, para matinar sobre a función da cultura e das institucións galegas e para reconsiderar e actualizar a cerna desta institución senlleira.

Como os bos amigos son para as grandes ocasións vou recorrer ás palabras que un deles pronunciou non hai moito tempo. Sintetizan unha visión do feito cultural galego. Unha visión clara, valente e atinada coa que eu, dende logo, me sinto plenamente identificado. Cito: "Paréceme necesario asentar a idea de que a cultura galega do século XXI debe ser entendida como unha manifestación da riqueza e da pluralidade da sociedade galega como un modo de se proxectar no mundo e de se relacionar tanto interna como externamente e non como unha expresión dunha resistencia histórica a un proceso de aculturación de procedencia exterior". Riqueza, pluralidade, proxección, relación. Velaí catro pinceladas que axudan a entender o que a nosa cultura significa e o que a nosa cultura precisa para seguir formando parte do tesouro común da humanidade. Velaí tamén reflectida esa tentación resistente que a sitúa nun Medulio sitiado por inimigos que buscan o seu exterminio. Unha tentación que non soamente intenta engaiolarnos a nós, senón que é común a outras culturas que viviron momentos difíciles ou conviven con culturas veciñas de gran poderío. Milan Kundera exprésao cunha mestría intelectual no seu libro *O telón*. Refírese ao que el chama provincianismo, definido como a incapacidade de considerar a cultura propia no contexto das culturas do mundo. Explica así os desacougos da elite cultural do seu país diante de figuras como Kafka, un checo que escribiu ou que escribía en alemán. Ou incluso el mesmo, Kundera, que adopta o francés despois do seu exilio. Ámbos os dous únense a unha longa ringleira de homes da cultura que se adiantaban á globalización por propia vontade ou obrigados por circunstancias. É o caso de James Joyce ou Beckett que sofren... que nutren, perdón, a cultura irlandesa con obras en inglés ou francés. Ou Ionesco, autor romanés que entra na academia francesa, ou o polaco Conrad, que non deixa de selo malia expresarse en inglés. Esa tendencia a ensimesmarse que Kundera percibe no microcosmo de Centro Europa, tan ben estudado, por certo, polo noso Vicente Risco, sempre tivo no noso país un gran contrapeso cosmopolita. Os nosos creadores teñen un irresistible anxeio de viaxar, saír fóra, e conectar coas correntes do pensamento europeo. Ningunha cultura de dimensións semellantes á nosa posúe esa capacidade de entroncar co mundo circundante. Ese *nós* que serve de divisa a unha xeración é un posesivo que se refire aos galegos insertos no marco da cultura occidental. Dificilmente atoparía o autor checo trazos de provincianismo no galeguismo histórico, que protagoniza o momento máis senlleiro da nosa andaina recente. Como explicar iso? Teño para min que no código

xenético da nosa cultura latexa o que é a maior contribución cultural da nosa terra ao resto do mundo. Podémola contemplar viva diante de nós en forma de pedra e de xente. Nesta praza, que se ve dende estas fiestras, que foi e é e continuará sendo o meeting point máis auténtico, un apóstolo, procedente doutra fisterra trae consigo doutrinas que se mesturan coa cultura grecolatina. Chega a nós e inspira a primeira idea de Europa. A primeira idea de Europa feita por camiñantes. A Galicia que é berce de Europa non podía inspirar a nosa raigaña cultural na resistencia. E certamente non o fai. Porque non foi resistindo senón abríndose ás influencias como se modela a nosa cultura. Que sería do Camiño de Santiago se unha visión cativa tivese visto nel unha ameaza de aculturización, unha mestizaxe perigosa, unha invasión allea? Todos estamos de acordo en que tal invasión foi o que forxou a nosa identidade. Así como Galicia faise co que chega polos roteiros xacobeos, Europa nútrese coa saiva galega levada de volta polos peregrinos. Grazas a iso este país, este país noso, deixa de ser a fin do mundo para converterse nun dos seus principios.

O Consello leva vinte e cinco anos asumindo o compromiso. O compromiso firme de situar a identidade galega: o idioma galego, a súa cultura, os seus proxectos, as súas palabras, as súas imaxes ou símbolos nun espazo de comunicación cada vez máis amplo e inclusivo, internacionalizando a nosa cultura e identidade local. Congregáronse nesta misión institucional varias xeracións, varias xeracións de intelectuais galegos de distinta ideoloxía, con concepcións diferentes e complementarias do noso país. Mulleres e homes que xeraron pensamento e acción transcendente. Para a nosa cultura un refacho común, o compromiso con Galicia e a defensa e promoción dos valores culturais do pobo galego. Como galego, como presidente da Xunta e presidente de honra do Consello da Cultura Galega creo que esta institución estatutaria ten cumprido nos seus vinte e cinco anos de existencia un labor inestimable na segunda transición da nosa personalidade cultural. A primeira consistiu no paso dunha cultura asociada co mundo campesiño a outra presente nunha sociedade urbana que se vía con precaución. Ese neno labrego de Neira Vilas medra e convértese no rapaz que retrata Ramiro Fonte en *Os meus ollos*. Igual que o noso inesquecible escritor de Pontedeume varias xeracións de galegos -tamén, dende logo, a miña- entran de súpeto na Galicia urbana e fan que naza unha cultura que deixa de ser só labrega sen deixar de ser galega. Ese cambio que non todas as culturas foron quen de culminar con éxito aquí resultou enriquecedor. Hoxe estamos aínda noutro proceso, noutro proceso que se resume na presenza da cultura galega nesa globalización que xa anticipou o Camiño de Santiago.

Confío plenamente nas nosas forzas para superar as mil primaveras de Álvaro Cunqueiro, e fágoo porque o noso país conta cunha ferramenta que a outros pobos diferenciados lles faltou, a liberdade. Galicia é libre, forma parte dunha España democrática e respectuosa coa súa diversidade e a súa voz está presente na gran sinfonía europea. Os galegos son como queren ser. Son gobernados de acordo coa súa vontade e sen necesidade de que ninguén mistifique os seus desexos. Así como houbo un tempo no que a cultura galega tiña que suplir a carencia de liberdade facendo misións de resistencia cívica, hoxe tal cousa resulta mesmo prexudicial se queremos evitar que se rompan os vencellos entre unha cidadanía libre e a súa expresión cultural. Liberdade significa pluralidade e a pluralidade require respecto cordial polas diferentes maneiras de entender o feito cultural sen recorrer a un canon que nos limite. A normalización en liberdade da lingua galega é unha arela colectiva que compartimos a Xunta de Galicia e o Consello da Cultura Galega. Por iso a Xunta de Galicia conta para a promoción do máximo expoñente da nosa cultura, o galego, coas propostas da máxima institución estatutaria en defensa da nosa cultura, o Consello, dotado dunhas características e cunhas competencias que fan dela un exemplo único en España. O Consello estuda o

futuro da cultura galega, a súa mirada amósase prospectiva e sagaz e así non só resposta con solvencia ás dificultades que chegan ata o presente, senón que trata de anticiparse ás necesidades e ofrecer opcións para o porvir.

Ante todos ábreanse retos nun futuro moi próximo que deben servir para abrir a nosa cultura ao mundo. No vindeiro ano, Ano Santo Xacobeo 2010, unha oportunidade única na próxima década para proxectarnos exteriormente. A medio prazo a Cidade da Cultura, un proxecto que precisa das ideas de todos -empezando polo Consello da Cultura Galega- para rematar de ser un éxito colectivo no que os acertos decanten a balanza sobre os desacertos. Para abarcar ambos os retos culturais a Xunta de Galicia conta coa implicación do Consello, institución determinante e central para a cultura do país.

O debate sobre o que é e non é a cultura galega está abondo superado polo país e tamén ten reflexo nas consideracións dese amigo ao que recorrín no comezo da miña intervención e por iso para rematar céddolle de novo a palabra. Di o autor citado: "Todo isto obriga a pensar a cultura considerada propia como un conxunto de crenzas, prácticas e saberes que máis que definir un grupo cultural contribúe a poñer en relación este grupo ou comunidade con outros grupos". En definitiva, dicimos nós, a cultura é comunicación ou, por aproveitar o lugar onde estamos, un camiño que desemboca nunha praza cosmopolita como o Obradoiro. Neste camiño longo o Consello da Cultura ten desempeñado un papel fundamental que eu quero louvar e agradecer na persoa dos seus cinco presidentes: Ramón Piñeiro, Filgueira Valverde, Carlos Casares, Alfonso Zulueta. Representan o mellor desta cultura aberta que nos permite ser un pobo con pegada propia na historia. Todos eles traballaron por impulsar a cultura galega e o fomento do uso do galego. Por iso hoxe e sempre terán o noso recoñecemento.

Ao presidente actual Ramón Villares resérvolle un agradecemento especial pola súa traxectoria e tamén por esas reflexións súas na comisión de reforma do estatuto, que eu me permitín utilizar na miña intervención nas dúas citas que a este texto trouxen. A ocasión, presidente Villares, permitía recorrer ás amizades. Aínda que non fora galego, Goethe dixo sobre os valores culturais algo que, na miña opinión, ten valor universal: *o que herdaches dos teus pais sé digno de posuílo*. Herdamos unha cultura e saberemos ser dignos de posuíla.

.....

Transcrición realizada a partir da gravación do CCG, xa que Presidencia non ten o texto.